

pride plačilni dan vsem, ki plemenito mislijo ter požrtvovalno in preko svoje moči delajo?! Kaj bo potem, ko poslednji odmev topovskega groma odjekne iz globoke dalje in se iz vseh prsi izvije radostni glas o zaželenem miru?! Ali se tedaj še tesneje zajedó klešče spon in stisk, ali pa tedaj tudi slovenskemu učitelju vstane — Vseh živih dan?!

Vojna.

GROB JUNAKOV.

EMIL ZEILHOFER

Iz Poljčan na Štajerskem poročajo, da je padel na italijanskem bojišču tovariš Emil Zeilhofer, mlad in navdušen slovenski učitelj, doma iz Poljčan.

Bodi učitelju-junaku, ki je prelił kri za svojo domovino, nemilnljv spomin v naših srcih!

RAZRUŠENE HIŠE.

Domovi — kaj iz vas je sila, strahote polna, naredila? Trpeli smo, ko smo vas mi gradili in mrtvo snov od vseh strani nosili, da živo bivališče in ognjišče, v skrbeh in jadu zavetišče od tal nam dvigne se pod streho varno, ki jo poljublja solnce zlatožarno! —

Sedaj vas ni! ... Najlepše, kar ima ubogi človek — dom — razbil je ljuti bojni grom! Po grobju plamen še hlata v jezikih, vžganih od grozot, da nihče več nikoli ne zazna, kod srečno naš je bival rod!

In skromne hiše delavca, meščana, in v tvornicah bogastva zakopana, ponižne koč, s slamo krite, palače, kot v pravljicah ponosite, oboki smeli, v vis hiteči, in vitki stebri mramorja blesteči — kar um človeški, roki pot kažo, oblikujoč, ustvarjajoč, na trdni temelj je pričaral za dolge veke! ... Pa je sebe varal? ...

Vihra naj sila, uničuje — duh, večno živ, brez konca snuje, ko žanje smrt, on ne miruje: iz pogubljenja srka moč, z življenjem smrt uničuje! Ko v prah grmi za zidom zid, že nov načrt se v mislih vije, da zopet v snov in lik prelił, z življenjem novim grob prekrije!

G.

ODPUST UČITELJEV IZ VOJAŠKE SLUŽBE.

Vojno ministrstvo je na prošnjo nižje-avstrijskega deželne šolskega sveta odredilo, da se naj oni učitelji-črnovojniki, ki opravljajo le vojaške pomožne službe in so torej za službo na bojišču ali pri straži (Kriegs- oder Wachdienst) nesposobni, začasno odpuste, da prevzamejo zopet poučevanje. Ta ukrep vojnega ministrstva ima pač principialen značaj in velja najbrže tudi za druge dežele.

koja. Končano je! Vračajo se ginjeni, zamišljeni ...

Polnoč je! Odhajajo! Odhajajo po prašni cesti v temo, v polno tajinstveno noč ... dalje ... Čuje se težka vojaška hoja! Pridejo skozi opustošeno selo do brega reke. V jutranji temi se jim pokaže svetel trak lene reke, ki se z malomarnim šumenjem pomika dalje. Obala je obrastena z gostim vrbovjem in obdana z močvirnim tлом. Vse mirno! Hipoma zagrmje sovražni topovi. Prasketanje pušk gluši ozračje in jutranjo poltemo, kot bi bila ena sama velika strojna puška. Toča krogel se vsipa iz naših vrst na sovražnika. Bitka! Nekaj časa strašna kanonada, misli: polomilo se bo nebo.

Dan je! Svetloba še razganja temo, a tudi boj ponehava. Trupla leže semintja. Mnogim ni bilo usojeno, da dočakajo dneva. Koliko je žarko ljubečih src prestreljenih. Koliko teh prestreljenih src je ljubilo svoje drage domače, svojo ženo in deco! A za ljubav do domovine in za ljubav do svojega carja ta vrla, ta poštena srca več ne bijejo.

Tam na daljnem horizontu se zabliski rob vzhajajočega solnca. Nekako boječe se razlijejo prvi žarki po polju grozote.

DVA MILIJONA VOJAKOV ABSTINENTOV V NEMCIJI IN AVSTRIJI.

V ozemlju zveznih srednjeevropskih cesarstev prebiva sedaj dva milijona vojakov, vsi že bolj v moški dobi, ki se popolnoma vzdržujejo alkohola, pri čemer se je pokazalo, da jim zdržnost tega v življenju tako potrebnega »krepčila« prav nič ne škoduje. Dobivajo še celo nekoliko manj kruha in vkljub temu ne dobivajo »tekočega kruha«, ki ga smatrajo nekateri kot neobhodno potrebno opojno pijačo. Večkratno preiskovanje njihovega zdravja in tehtanje dokazuje, da njih telo ne peša, da vsi vkljub temu »pomanjkanju« lahko težko delajo; sploh na vseh se opaža, da jim zdržnost prija. Zdržnost ni sicer prostovoljna, četudi se vrši preizkušnja, ne da bi kdo vpraševal preizkušance za dovoljenje, se vendar ni doslej oglašil noben usmiljen glas izmed prijateljev alkohola, ki bi bil zaklical: »Dajte jim vendar tudi piva, žganja, našim ubogim sovražnikom vojnim ujetnikom«.

NOVI DAVKI.

Izšle so nove cesarske naredbe, ki zvišujejo pristojbine od dediščin, daril in zavarovalnih premij. Te naredbe stopijo 1. januarja 1916 v veljavo. Uradno se razglašajo, da bodo te nove pristojbine znesle na leto 23 milijonov kron.

INVALIDNI VOJAKI — DRŽAVNI URADNIKI.

Ogrsko trgovinsko ministrstvo je izdalo naredbo, ki določa, da je invalidne vojaške vzgojiti za državne uradnike.

ITALIJANI IN SLOVENC.

Splitsko »Naše Jedinstvo« piše: »Minister Barzilai v Neaplju se je pritoževal, da je Avstrija tlačila Italijane in da je vedno zatirala politične in gospodarske interese Italije. Ni na svetu niti v najliberalnejših državah primere, da je kaka narodnost v manjšini uživala toliko pravic, toliko privilegijev, toliko zaščite kakor italijanska v Avstriji. Na brezobrazne tožbe Barzilaja bi ga vprašali: Ali je lepše za Italijane na Malti, ali na francoski Rivijeri, nego je bilo v Avstriji? Vprašali bi ga, kaj ima 40.000 Slovencev v Italiji napram 15.000 »Italijanov« v Dalmaciji. — Ali treba je razumeti prekomorske komedijante v njihovi megalomaniji in nenasitnosti. Ponudite jim prst, pa primejo celo roko. Vse hočejo, prav vse, ali pa nastane krik in vik. Zato so jih mlátili po Francoskem, zato jih bijejo, kjer morejo, po Ameriki, zato jih nikjer na svetu ne morejo trpeti, pa so se zaradi tega tako radi naseljevali v Avstriji. Oni, tuji na naši zemlji, so jedli naš kruh, naši pa so se potikali po Afriki in po rudnikih Amerike, pa so še vedno kričali, da so tlačani. Preko 40.000 italijanskih naseljencev v Trstu je živelo izborna ob naši obali, na tisoče družin jim je služilo denarje po gozdovih alpskih dežel, tam so gradili tvornice, vile, ali po Barzilaju je Avstrija zatirala gospodarske interese Italije! Kako le?«

USTANOVITEV FONDA ZA ZARADI VOJNE OSLEPELE AVSTRIJSKE DRŽAVLJANE CELOKUPNE OBOROŽENE SILE.

Na iniciativo in s krepko podporo patriotično mislečih pospeševalcev pomožne akcije za naše junaške branilce domovi-

ne se je započelo mnogo zbirk za pripadnike naše oborožene sile, ki so zaradi vojne oslepeli. Velik del na ta način nabranih denarnih sredstev, zlasti donesek temu namenu posvečene prireditve lista »N. Freie Presse«, se je prepusilo c. kr. ministrstvu za notranje zadeve v prosto razpolaganje v okviru namena, ki se je zanj nabiralo. V dvojnem namenu, na eni strani ustvariti od države različno juristično osebo, ki ima lahko lastno imetje, kot lastnico teh sredstev, na drugi strani pa patriotom, ki so pri teh poklonitvah v prvi vrsti udeleženi in izkušeni in izkušnim poznavalcem uredb za slepce dati priliko pri upravi teh sredstev sodelovati, je ustanovilo c. kr. ministrstvo za notranje zadeve iz izročene mu gotovine fond, ki naj nosi ime: »Fond za zaradi vojne oslepele avstrijske državljane celokupne oborožene sile« (naslov: Kriegsblinden-fonds, Dunaj, ministrstvo za notranje zadeve) in je v splošno direktivo za obstoj in delovanje tega fonda izdalo poseben statut, po katerem se bo izročilo upravo fonda posebnemu kuratoriju. Priprave za ustanovitev tega kuratorija so že dokončane in se bo ta v bližnjem času konstituiral. Na ta način se zdi, da je dano jamstvo, da se bo velikodušna darila namenu primerno in pravično porabila v korist in blagor onih žrtev vojne, ki so najbolj pomilovanja vredne.

BAKER, NIKEL, MED.

Izšla je cesarska naredba, ki se bo nje učinek izdatno občutil tako v mestih, kakor na deželi. Ta cesarska naredba ukazuje namreč, da je za vojne namene oddati vse stvari, ki so iz bakra, medij brona, tombaka ali niklja, in sicer vse te stvari, če so v zasebni rabi, če jih imajo prodajalci ali izdelovalci, če jih imajo gostilničarji, kavarnarji, peki, slaščičarji, društva, samostani, bolnice, čitalnice in vzgojevalni zavodi ali sanatoriji. Oddati je torej vso kuhinjsko in drugo posodo in vse naprave iz teh kovin: skleda, ponve, možnarje, skodelice, svečnike, likalnice, kotle, uteži, palice za preproge, če niso samo prevlečene z medjo. Teh stvari ne sme nihče več obdelati, rabi jih pa še lahko do 30. novembra. Po 30. novembru bo treba vse te reči oddati za nakupovanje pooblaščenim mestom, lahko se pa za vojne namene že prej darujejo. Torej s 30. novembrom se začne oddajanje; kdor teh stvari ne bo oddal, zapade seveda kazni. Vse to blago se bo plačevalo po cenah, ki so določene v zgoraj omenjeni cesarski naredbi. Tisti, kdor bo take reči oddal, si bo moral seveda sam kupiti nadomestila iz železa, emajla ali kake druge tvarine. Da bi cene teh nadomestil ne poskočile preveč, je vlada določila v tej naredbi tudi najvišje cene, po katerih se smejo prodajati taka nadomestila, izdelana iz litega železa ali iz pločevine.

POMANJKANJE ZNANJA DEŽELNIH JEZIKOV.

Z vojaške strani pišejo odlični dunajski korespondenci »Information« (76. št. z dne 27. sept.): »Novo šolsko leto se je pričelo, v ljudske in srednje šole zopet vre naša ljuba, pouka željna mladina, in na visokih šolah se v kratkem prično vpisovanje. Vkljub temu, da je odpadel velik del učnih oseb, bo v splošnem mogoče vzdržati pouk v zadostnem obsegu. Avstrija je bila vedno dežela resne izobrazbe, in z veseljem je treba pozdravljati dejstvo, da se ni treba bati nikakršne mo-

titve in ovire na šolah nižje ali višje vrste. Opozoriti pa hočemo na dejstvo, da se niso še izpolnila ona pričakovanja, ki so se nanašala na vpliv vojnih izkušenj na učne načrte, posebno na srednjih in visokih šolah. Tako vidimo, da je število tedenskih ur, določenih za pouk tujih klasičnih ali modernih jezikov, ostalo popolnoma neizpremenjeno. Grščina in latinščina, angleščina in francoščina se goje v enakem obsegu, kakor nekda — meseca majnika. Nauki, ki jih je, posebno na bojišču, podalo nezadostno znanje vojaškega službenega jezika, ravnotako pa tudi splošno pomanjkanje znanja naših mnogoštevilnih deželnih jezikov, se še niso uporabili. Najbrž je bil čas prekratek, da bi že sedaj revidirali zastarele učne načrte. Pripominjamo, da nočemo nikakor, da bi se izločilo ali odpravilo naučenje klasičnih ali modernih tujih jezikov. Vendar pa ni dvoma, da se morajo bolj upoštevati deželni jeziki. Nas ne vodijo pri tem politički, temveč v prvi vrsti vojaški, potem pa morda splošni praktični obziri. Neoporekljv aksijom je postalo dejstvo, da se vkljub vsej važnosti klasičnih in tujih jezikov ne sme omogočati naučenje teh jezikov ob popolnem zapostavljanju lastnih jezikov, v državi običajnih deželnih jezikov. Vojna in izkušnje tega strahovitega resnega leta so pokazale absolutno potrebo revizije, posebno jezikovnega dela učnih načrtov na šolah v vsej državi, predvsem pa tudi v Cislitvanski. Skrajni čas bi bil, da dobimo na vseh šolah času primerne učne načrte. Grščina, latinščina, francoščina in angleščina ostanejo učni predmeti, ki jih je vredno gojiti, toda če bi se mogli naučiti le na stroške naučitve nemškega, ogrskega, češkega, poljskega in drugih slovenskih jezikov onih jezikov, katerih splošno znanje bi moralo mogočno povzdigniti trdnost in notranjo sklenjenost države, bi se nam zdelo to pač predrago plačano. Ta reforma učnih načrtov je pravtako nujna, kakor je važna.«

UGODNOSTI INVALIDNIM ČASTNIKOM.

Invalidni častniki, vojaški uradniki in častniški aspiranti, ki so izdelali pred vstopom v aktivno vojaško službo kako vojaško akademijo ali kadetno šolo ali zadnji razred kake javne srednje šole, dobe izjemne pravice zrelostnih izpričeval na realkah in smejo obiskavati tiste visoke šole kakor realci. Invalidni častniki se lahko prijavijo tudi k zrelostnim izkušnjam srednjih šol in se smejo, še preden si izposlušajo zrelostno izpričevalo, vpisati na visoke šole kot izredni slušatelji; a vstejejo se jim samo taki semetri. Ti predpisi se raztezajo tudi na invalidne častnike, vojaške uradnike in častniške aspirante v neaktivnem stanju, če se zaradi svoje invalidnosti ne morejo več posvetiti svojemu prejšnjemu poslu in če dokažejo potrebno predizobrazbo.

RIMSKO VPRAŠANJE PO SVETOVNI VOJNI.

Profesor na nemškem vseučilišču v Pragi objavlja študijo o položaju papeža od odprave cerkvene države in o bodoči mednarodni uredbi tega vprašanja. V vrsti člankov razpravlja avtor o dvojni suvereniteti papeža (duhovni in svetni), o cerkveni državi dunajskega kongresa, o nje propasti, o italijanskem garancijskem zakonu in o rešenju rimskega vprašanja po novem dunajskem kongresu. Pisec se ne poteza za staro cerkveno državo in tudi ne usiljuje javnosti kakega drugega določenega poizkusa za rešenje vprašanja. Hoče le pripraviti mirno proučenje ter s tem pripomoči izpopolnitev želje, ki jo je še nedavno izrekel Benedikt XV. z besedami: »Z najiskrenejšim hrepenenjem po čim skorajšnjem miru med narodi spajamo željo, da bi vrhovni glavar ne ostal nadalje v nenaravnem položaju, ki tudi miru med narodi dela škodo v mnogokaterem pogledu.«

SPOZNAVANJE NARODOV.

Nemški profesor Görlitz piše v »Herrnhutu«: »Mi Nemci v Nemčiji smo se veliko premalo brigali za kulturno življenje in stremenje Čehov, da bi ta narod razumeli in stopili v kulturne odnose z njim.«

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ«.

Gospa učiteljica Grailandova v Kostanjevici nabrala 10 K; tovariš Emil Pakiž, vodja ljudske šole v Sv. Križu, 50 K in za oslepele vojaške 50 K = 100 K; šolsko vodstvo na Igu zbirko 80 K; ljudska

Prineso težko ranjenega ranjenca. Motne in trudne njegove oči se preobračajo, in časih se čuje zamolklo, težko hropenje iz prestreljenih prsi. Izza obveze na rani, kri polagoma prodira. Prvi solnčni žarki mu obsevajo blede, rosan obraz. Sredi tega boja med njegovim življenjem in smrtjo se pa zbude v bližnjem logu slavčki in zapoje svojo enostavno, a prekrasno pesem. Solnčni žarki že prodirajo skozi goste vrbove. A pesem slavca sredi zelene loga ne poneha. Pevajo! ... Pevajo mogoče, da s svojo pesmijo pozdravljajo porod novega dne za tako strašno nočjo? Ali mogoče pevajo, da njega še spominjo lepih srebrnih, bistrih rek, potokov in logov domačih? Ali da s pevanjem ublaže zadnje trenutke njemu, ki so mu usojeni še preživeti? Bog zna!

A utihnili so drobni slavčki. Plašni so izginili v zelenem vrbovju. Smrtni mir! ... Na skrajnem horizontu se blešči solnčna plošča v vsem čaru in sijaju. A blažen nasmeš na bledih ustnicah in napol zaprte oči mrtvega gledajo, rekel bi, noseč pozdrav z drugega sveta ...

Da, France, težka slutnja ob slovesu — a kruta resnica! Dal si mlado življenje, vse svoje upe in nade domu in cesarju!

Junak! Zapustil si nas prijatelje-tovariše. Zapustil drage domače in lepo petje, ki si ga tako ljubil. Ne brigaš se sedaj za vse to, ker si v boljšem svetu. Ne čuješ več zemeljskega hrupa, ne čutiš zemeljskega gorja. Ne ganeš se več ob grozotah še bešneče vojne, ki nas je še druge vklešila v železni svoj oklep. Mogoče še marsikoga od nas zadene ista usoda, da ostane tam kot žrtev in zopet žrtev. Vedi pa, France, da pozabljen nisi in nikdar ne boš! Zapisan si neizbrisno v knjigi slovenskih junakov, zapisan si v srcu naroda, ki si zanj delal neumorno do zadnjega, a vtisnjen je Tvoj spomin v srcih zvestih prijateljev in tovarišev.

A ti zemljica gališka, napojena s krvjo sina Slovenije ponosne, prejmi ga junaka v svoje krilo! Nudi mu, četudi daleko od mile in drage domovine, daleko od milih in dragih, večno počivališče! Ne zgražaj se nad prolitjem krvi, ker je kri junaka sveta, ker iz nje zraste najlepše cvetje — cvetje svobode! A vi, drobni slavulji! Časih zapevajte drobno pesemco nad gomilo padlega junaka — našega dragega brata!

šola v Smledniku na Gorenjskem (za vdove in sirote) 100 K; učenci slovenske ljudske šole v Rojani 7 K; skupaj 297 K.
V zadnji številki izkazanih 32.447 K 73 v. danes izkazanih 297 K — v.

Doslej nabranih 32.744 K — v.
Prosimo nadaljnjih obvestil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

MOBILIZIRANI TOVARIŠI-NAROČNIKI.

(Dostavki k uvodniku v 7. številki, ozir. k članku istega naslova v 10., 12., 13. in 14. številki).

Kranjsko.

- 58. Golob Janko, nu. Raka.
- 59. Vilfan Srečko, u. Knežak.
- 60. Žitko Matko, u. Sodražica.
- 61. Primožič Josip, u. v. Sorica.
- 62. Zirkelbach Viljem, u. v. Trboje.
- 63. Zen Ivan, u. v. Soteska.
- 64. Erbežnik Ivan, u. Ljubljana.
- 65. Stupica Ivan, u. v. Dražgoše.
- 66. Vebič Josip, nu. Dol. Karteljevo.
- 67. Jocič Ivan, u. Koprivnik.

Štajersko.

- 57. Blazinšek Henrik, u. Zibika.
 - 58. Pestevšek Franc, u. Laški trg.
- Po tej izpopolnitvi je torej danes naših naročnikov-vojakov:
s Kranjskega	67
s Štajerskega	58
s Primorskega	66
s Koroškega	1

skupno število . . . 192

Ljudevitu Učarju v spomin.

Umrli je mož...

Kruta smrt! Sedaj, ko imaj tam znanj na vseh bojnih poljanah tako bogato žetev, bi se moglo z upravičenjem domnevati, da boš mirnim selom prizanašala. A kolika prevara! Svojo koščeno roko iz tegaš neprestano na vse strani ter neustojljivo pokosiš vse, kar ti pride pod ostro koso. Tam pretrgaš nit življenja si volasemu starčku, tu zopet zamoriš mladost — nadebudno življenje. Velika je sicer lahko žalost nad izgubo starčka, a še veliko bolj se mora krčiti človeku srce boli, ako uničiš moža najlepših let, moža polnega življenske energije, moža, ki je imel zasnovanih še mnogo lepih načrtov za bodočnost. Tako si iztrgala dne 18. kimavca t. l. iz naših vrst dragega nam tovariša in prijatelja Ljudevita Učarja, učitelja v Kozjem, v najlepši moški dobi, starega komaj 38 let. Teden dni prej še veselega in navidezno zdravega, je vrgla zavrta želodčna bolezen na bolniško posteljo, ki je ni več zapustil in kjer je za vedno zatisnil oči.

Blagi pokojnik, ki je bil znan kot jako vesten in delaven učitelj, se je porodil l. 1877. v Polju na Štajerskem, kjer je bil oče učitelj in šolovodja. A že v zgodnji mladosti je osirotel in tako vse prehitro začel okušati grenkosti življenja. Obiskoval je učiteljske v Ljubljani in v Kopru. Kakor večini slovenskih dijakov, tako tudi njemu ni bilo postlano z rožicami. Moral se je ukvarjati s privatnim poučevanjem, da se je mogel za silo preživljati.

Le njegovi trdni volji in jekleni vztrajnosti se je zahvaliti, da se mu je leta 1898. izpolnila njegova že izza zorne mladosti gojena želja — postati ljudski učitelj. Po dobro prebitem zrelostnem izpitu je učiteljeval najprej na kršnem Krasu, in sicer v St. Polaju in v Barki v Sežanskem okraju, a srce ga je gnalo vedno nazaj med ožje rojake, na zeleno Štajersko. In res se mu je posrečilo dobiti leta 1902. šolsko voditeljsko mesto na Žusmu, od koder je prišel kot stalni učitelj v Kozje. Tu je služboval nepretrgano 11 let, in sicer od leta 1904 pa do prerane smrti. Tu si je izbral zvesto družico za življenje ter si ustanovil prijeten dom. Njegov neumorni trud in pa lepi uspehi, ki jih je dosegal v šoli, so nam porok, da se je dobro zavedal vzvišenosti svojega poklica. Da, vzvišen je učiteljev poklic! Blažiti mladini srce, ji krepiti voljo, razvijati duševne in telesne zmožnosti, tako da postane iz otroka koristen član človeške družbe, to je v glavnem učiteljev smoter. Naš blagi pokojnik ga je vedno uvaževal, zakaj sicer ni misliti, da bi mogel tako vneto, navdušeno in vestno živeti svojemu poklicu. Izročeno šolsko mladino je ljubil nad vse, njej je posvetil vse moči, vse znanje in srce. In mladina? Vračala mu je ljubezen z ljubeznijo, kar je javno pokazala zlasti na dan pogreba, ko je glasno jokala.

Pokojnik pa ni bil delaven samo v šoli, ampak tudi zunaj nje. Bil je odličen član Kozjanskega učiteljskega društva.

Udeležil se je vsakega zborovanja. Upoštevaj ga geslo, da je le v združitvi moč in da je le z združenimi močmi mogoče doseči dobrih moralnih in materialnih uspehov. V tem pogledu je bil vsem zgled. Kot zgled pa naj bo prav posebno vsem onim tovarišim in tovarišicam, ki tavaajo zunaj organizacije, ali ki so morda člani, pa dosledno izostajajo od društvenih zborovanj, ki ničesar ne store v prosope našega stanu in ki so mnenja, da lahko z mirno vestjo uživajo sadove, ki jih z velikim trudom in mnogimi žrtvami priboré drugi. V društvu je opravljal več let najprej tajniške, nato blagajniške posle, oboje v občo zadovoljnost.

Iz navedenega je razvidno, da je vrzel, ki je nastala v našem društvu, prav velika in da jo bo le težko zamašiti.

Nadalje se mora poudariti, da je bil naš Ljudevit zvest sin svojega naroda, kar je kazal pri vsaki priliki. Komu ni znano, kako je skoro pri vsakem sestanku nabiral prispevke za našo dično šolsko družbo?

Izmed ostalih lepih čednosti ga je pa dičila prav posebno njegova izredna gostoljubnost, ki jo je v zvezi s svojo ljubeznivo soprogo Režiko izkazoval tovarišem in prijateljem, prestopivšim prag njunega prijaznega doma. Ako si prišel v njune roke, te nista izpustila izlepa.

Kako priljubljen je bil blagi pokojnik, je najlepše pokazal njegov veličasten pogreb, ki se je vršil v ponedeljek, dne 20. septembra, ob 4. uri popoldne.

Na zadnji poti so ga spremili: kozjanski g. dekan s petimi drugimi gg. duhovniki, šolska mladina s tov. nadučiteljem in ov. učiteljico, mnogo inteligence in Kozjega in sosednih krajev, veliko preprostega ljudstva, skoro vse učiteljsvo domačega okraja, kakor tudi zastopniki iz drugih okrajev. Učiteljsva bi pa bilo prihitelo gotovo še mnogo več, da ne bi bile ravno tedaj glavne počitnice in da ne bi bile prometne zveze tako neugodne.

Po končanem cerkvenem obredu je govoril najprej domači g. dekan, nakar se je poslovil društveni predsednik M. Grmovšek v pokojnikovem imenu od staršev, mladine, Kozljanov, znancev in prijateljev, kakor tudi od stanovskih tovarišev. Nato se je še oglašil v nemškem jeziku profesor pl. Janoš iz Černovic. Imenovani je sedaj v Kozjem kot komandant ruskih ujetnikov-delavcev. Končno so mu zapeli pevci-učitelji prav ginljivo dve žalostinki.

Jesensko solnce je poslalo zadnji žarek, kakor bi hotelo dati blagemu pokojniku poljub v slovo, in grude so ropotale, ko smo se začeli razhajati potrtih src.

Dragi Ljudevit! Odšel si od nas, a odšel si le telesno, zakaj Tvoj duh še živi med nami in bo živel tudi v prihodnje. Obljubujemo Ti, da Te hočemo vedno ohraniti v blagem spominu. Zato pa: Slava Tvojemu spominu!

M. G.

PRIMERNA DARILA ZA UČENCE IN UČENKE ZA 2. DECEMBER:

1. »Slava cesarju Francu Jožefu I.«
To krasno patriotično delo v notah je posebno primerno letos za obdarjenje učencev višjih razredov ob priliki obletnice vladanja našega cesarja, kakor tudi za nabavo za šolske in učiteljske knjižnice. Cena izvodu je znižana na 2 K in se priporoča ta spev v obilno naročilo slav. šolskim vodstvom.

2. »Besedilo« k Slavi cesarju Francu Jožefu I. stane izvod 4 vin. Ta nizka cena omogoča slav. šolskim vodstvom, da obdare dne 2. decembra vse učence svojih šol s to knjižico, ki vsebuje na 28. straneh mnogo lepih, patriotičnih in domorodnih pesmi.

3. »Slika cesarja Franca Jožefa I. z nadvojvodo Francem Jožefom Otonom.«
»Učiteljska tiskarna« je založila to nad vse ljubko sliko si volaslega vladarja z malim nadvojvodo na finem umetniškem papirju v velikoti 16 × 24 cm in stane 100 izvodov 5 K poštne prostote. Ta slika je bila natisnjena v 9. številki letošnjega »Zvončka« na strani 200. Naj ne bode nobenega slovenskega otroka, ki bi ne dobil na ta velepomemben dan sliko našega presvitlega cesarja kot spomin v dar. Slav. šolska vodstva in cenj. učiteljsvo naj naročajo pravočasno ta dela, da jih dobe pred 2. decembrom v roke. Vsa dela se naročajo v »Učiteljski tiskarni« v Ljubljani. Na zahtevo se pošlje slika brezplačno na ogled.

Kmetijska strokovna šola.

(Z deželne kmetijske šole v St. Jurju ob Južni železnici).

Na deželni kmetijski šoli v St. Jurju ob Južni železnici nameravajo začeti z

rednim poukom, ako se oglašijo dovoljno število učencev. Z ozirom na posebno v sedanjih razmerah dokazano važnost umnega kmetijstva se pričakuje, da bo zanimanje za izobrazbo v kmetijski stroki še mnogo večje, kakor je bilo sedaj.

Številni dopisi bivših učencev kažejo, kako jim koristi četudi le 10mesečna izobrazba ne samo v njih stroki, celo tudi v vojaški službi in drugod. 10mesečno večnoma brezplačno bivanje na zavodu naša marljivemu mladeniču, ki z zanimanjem vse opazuje, prav oduševske obresti v marsikaterem oziru.

Ker pa niso še vsi predpogoji za zopetni početek pouka v redu, ne gre, da bi se tečaj že sedaj pravilno razpisal. Vendar je pa treba že naprej znati, kako udeležbo je pričakovati. Pozivljajo se torej mladeniči nad 15 let, ki imajo voljo vstopiti kot učenci in so dovršili vsaj ljudsko šolo z dobrim uspehom, oziroma njih starši, da se zasedajo, če ni mogoče osebno, kar z dopisnico oglašijo ravnateljsv.

Pripomniti pa še moramo, da je višja predizobrazba — kakor samo ljudska šola — še bolj všeč, ker omogoči toliko boljše učne uspehe. Kmetijska šola je strokovna šola, ki stremi po tem, da vcepi v razmeroma kratkem času isto teoretično in praktično strokovno znanje, ki je dandanes praktičnim kmetovalcem potrebno. Organizacija šole in nje obsežno posestvo nudi za to obilo prilike. Čim inteligentnejši pridejo učenci na zavod, toliko lažje in popolneje se doseže namen. Strokovna šola naj izobrazuje v stroki, vse drugo naj bi že učenci iz drugih šol s seboj prinesli. V enem letu se vendar ne more človeka vsestranski izobraziti. Sicer se mora učencem slabše izobrazbo tudi v tem oziru nekoliko pomoči, to pa ne sme iti predaleč proti smislu specialnega namena strokovne šole. V tem oziru vladajo jako krivi pojmi. Kmetijske šole z več letniki se smatrajo za višje nego one z enoletnim tečajem, ker se trudijo nekako tekmovati z meščanskimi in drugimi šolami glede splošne izobrazbe. S stroko samo pa vendar nima to nič opraviti. — Kdor hoče doseči višje javne službe, ta le naj gre na visoke šole, kdor se pa hoče posvetiti domačemu gospodarstvu, to doseže — čim inteligentnejši je, toliko boljše — tudi v 10-mesečnem tečaju potrebno podlago.

Umno kmetijstvo ni nikakor tako nehvaležna stroka za marljivega inteligentnega človeka, kakor prevečkrat sodijo. Gotovo bi bilo za narodno gospodarstvo kaj dobro, če bi imeli več kmetovalcev z boljšo splošno in temeljitro strokovno izobrazbo. Sedaj so pri nas vsakojake državne službe najvišji smoter naše nčee se mladine. Za samostalno pridelovanje, ki je in bo zlasti v sledečem času državi gotovo več koristilo, naj pa ostanejo neuke moči. Nove razmere bodo zahtevale gotovo temeljito preobrazbo v tem oziru. In zakaj naj ne bi naš kmetijski stan ne predstavljaj ne le iste strokovne zmožnosti, temveč tudi isto splošno inteligenco kakor drugod, kjer je jako ugleden in visoko cenjen činitelj!

Militarizem in vzgoja mladine.

V Nemčiji se je razvila živahna kontroverza o vprašanju »militariziranja« šolske mladine. »Frankfurter Zeitung« je objavila članek proti tej nameri. Na karakterističen način reagira na ta članek v istem listu poveljnik nekega bavarskega polka. Piše: »Pridružujem se popolnoma Vašemu mnenju, naj za božjo voljo ne pride v vzgojo mladine nič specialno militarizirane. Toda iz drugih razlogov se pridružujem Vašemu mnenju. Predvsem na podlagi splošnega opazovanja. Poznam vse polno izvrstnih mater, ki kar niso mogle ućakati, da bi svoje hčere vzgojile v »vrle gospodinje«. Čim so potem dekleta dobile moža, so bile site kuhinje in prašnih cunj in so si govorile: »Kaj še, jaz se ne bom mučila, kakor se muči mati« — in ravno te niso bile vsekdar najizvrstnejše gospodinje. In narobe: videl sem že visoko nadarjenih umetnic, kako so prijadrale v pristanišče srečnega zakona, načelovale gospodinjstvo kakor najizkušeneje, najstareje hišne mamice, dasi so pred vstopom v zakon komaj zna-le jajce mehko skuhati in dobro prišiti gumb. In kako je z našo humanistično gimnazijalno vzgojo? V moji dobi — absolviraj sem v letu 1885 — so tožili, ker se realije tako hudo zanemarjajo, ker je pouk v zgodovini tako slab, kaj šele v matematiki, fiziki, kemiji, modernih jezikih! A glej: vkljub tej, ali — kakor menim jaz — ravno zaradi te »nerealnosti« so moji soabsolventi v realnih strokah, h katerim se pač sme prištevati tudi častniški poklic, jako hvalevredno napredovali in so se z elastično gorečnostjo vrgli

na realije. To bi bil en vzrok. Toda vem še par drugih. Trajno — torej tudi v mirnih razmerah, ki ne pozivljajo stalno k resnosti — zanašanje militarnih form v mladinske organizacije dovaja do opičnega posnemanja, do glumaštva. Vojna dela tudi iz mladih stare. Zato ne škoduje, ako se naša mladinska organizacija v času vojne tesno naslanja na forme vojske. Ali hitro proč s tem, ko blagi mir zopet povrne mladino k nje železni pravici. Fantič, ki si s svojimi šestimi leti pritiska na glavno papirnato čelado s petelinjim peresom in si opazuje lesen meč, se utegne zdeti šegav in simpatičen; štirinajstleten mladenič z odznaki, navadami in deplacirano »strumnostjo« kakega podčastnika, pa se zdi morda mnogim njegovim sodečkom, gotovo pa vsem razsodnim odraslim ljudem — neprijeten. Nemška militarna disciplina je nekaj tako vzvišenega, svetega, da jo v vsej nje veličini morejo le močje razumeti, vršiti in zahtevati. Mi bi le izpodkopavali temelje nemške ljudske vojske, ako bi spravljali vanjo naraščaj, ki se je, sicer z najboljšim namenom, ali slabo razumevajoč bistvo nemškega vojaškega duha, nekaj let zabaval s psevdodisciplino in igranjem vojaka. Ne sklepajte, prosim, iz mojih izjav, da bi bil častnik nesposoben za delovanje kot učitelj in voditelj na naših prizadevanjih za bojno silo in na podobnih. Nasprotno! Ravno zato, ker moderni nemški častnik, stoječ na višini duševnega in moralnega ravnotežja, nima ozko omejenega pogleda samo za to, kar naši nesmiselno zaslepljeni nasprotniki imenujejo »militarizem«, ravno zato bo mogel uspešno sodelovati na velikem, svetem delu telesnega, duševnega in moralnega krepljenja in ohranjanja pri zdravju našega najboljšega, kar imamo — naše mladine.

Tako govori bavarski polkovnik. Če so njegova izvajanja že sama na sebi važna, pa so še posebnega uvaževanja vredna ravno zato, ker jih piše — visok častnik. Na vsak način pa je vprašanje vzgojevanja mladine tako važno, da je le dobro in potrebno, da vodimo odkrito diskusijo o njem. Vzgoja ni vzgoja, ako ima slabe posledice na katerokoli stran. V tem pogledu bi bilo koristno, da čujemo mnenje tudi naših poklicanih krogov in strokovnjakov!

Oklic.

Tretje vojno posojilo je predloženo v podpisovanje.

V tretji tekoni vojne se izdaja poziv, naj se dajo državi sredstva, ki jih potrebuje za izpolnitev svojih velikih nalog.

Zmagoslavni čini vojske in mornarice utrjajo naše zaupanje v bodočnost; moč zmage pa imajo tudi dokazi naše gospodarske sile. Kaže se, da se je moč države pod navalom sovražnikov mogočno povečala. To in velik uspeh prvih posojil, kakor tudi vedno napredujoče obnavljanje kapitala, dalje patriotični duh in zavest dolžnosti, ki preveva prebivalstvo, daje jamstvo za poln uspeh tretjega vojnega posojila.

Naši bratje posvečajo na bojišču svoje kri in svoje življenje državi. Kdor je ostal doma, ima častno dolžnost, da do skrajne meje svojih zmožnosti in svojega imetja z vsemi silami zagotovi sredstva za vjevanje.

Kdor za to skrbi, skrbi preudarno zase; zakaj njegova moč se opira na moč skupnosti. Smotrna sedanjost je podlaga bodočnosti miru. Na uspehu je udeležen vsakdo, katerega poklica naj je in kakršno imetje naj tudi ima.

Kdor ima gotovino in vloge ali terjatve pri bankah, kdor ima vrednote, ki se dajo premenjati v denar, temu velevala domovinska čast, ta ima dolžnost, da dá na razpolago sredstva, ki ima do njih predpravočo od sovražnikov v svojem obstoju ogrožena dežela. Vsi po svojem ugledu in stališču vplivni državljani morajo v svojem krogu delovati s poukom in pojasnjevanjem; neumorno podrobno delo mora pomagati in podpirati.

Težka ni dolžnost, ki jo tu zahteva država od svojih državljanov, nobena žrtve ni, pa tudi ne izguba dobička, zahteva se le pripravljenost, dati državi denarna sredstva za gospodarsko vojno pripravo, torej pripomoči, da se svetovna vojna končno zmagepolno završi. Finančna moč naše države jamči podpisovalcem vojnega posojila za varnost njih glavnice in za jako ugodno obrestovanje.

Vsi krogi prebivalstva, kmetovalci in industrialci, kapitalisti in trgovci, zasebniki in družbe morajo zato pripraviti vsa svoja sredstva za ta vzvišeni namen.